

Επιχειρηματικές δραστηριότητες με θετικές προοπτικές

Στο πλαίσιο του έργου που εκπονεί το IOBE και το ΕΜΠ και αναφέρθηκε νωρίτερα έχουν διεξαχθεί εκτενείς συζητήσεις μεταξύ εμπειρογνομόνων από διάφορους τομείς της οικονομίας, με βασικό στόχο να καταγραφούν τα προβλήματα, αλλά κυρίως να αναδειχτεί η δυναμική και οι προοπτικές επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που θα μπορούσαν να υποστηρίξουν έναν νέο αναπτυξιακό κύκλο της ελληνικής οικονομίας. Από τις συζητήσεις αυτές έχουν προκύψει ενδιαφέροντα συμπεράσματα.

Στην ευρεία αλυσίδα αξίας των τροφίμων και βιοαγροδιατροφής, που περιλαμβάνει επιχειρήσεις από τον πρωτογενή τομέα, τη μεταποίηση, έως τη διανομή και τη λιανική πώληση, υπάρχουν σημαντικά περιθώρια για νέες στρατηγικές ανάπτυξης. Η αξιοποίηση των τοπικών προϊόντων, των προϊόντων ΠΟΠ και ΠΓΕ και η σύνδεσή τους με τον τουρισμό, η ανάπτυξη προϊόντων βιολογικής καλλιέργειας, τα προϊόντα «μπουτίκ», η έμφαση στο branding των ελληνικών προϊόντων διατροφής στην ταυτότητα και την προέλευση του προϊόντος, αλλά και η συνολική προώθηση, προβολή, διανομή και τοποθέτηση των τελικών προϊόντων στα σωστά σημεία πώλησης στο σωστό χρόνο πρέπει να αποτελέσουν τις προτεραιότητες αυτών των νέων επιχειρηματικών στρατηγικών στο βιο-αγροδιατροφικό τομέα. Σημαντικές ευκαιρίες προσφέρουν τα «λειτουργικά τρόφιμα», δηλαδή τρόφιμα ή μέρη τροφίμων που μπορούν να προσφέρουν ιατρικά οφέλη, κυρίως στον τομέα της πρόληψης. Πρόκειται για τρόφιμα με λιγότερες θερμίδες, προϊόντα χαμηλά σε ζάχαρη, με χαμηλότερα κεκορεσμένα, περισσότερες θρεπτικές και αντιοξειδωτικές ουσίες που προστατεύουν από διάφορες ασθένειες, τα οποία και αναπτύσσονται δειά μέχρι στιγμής. Γενικότερα, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, οι ιδιότητες και η ποιότητα συγκεκριμένων κατηγοριών εγχώρια παραγόμενων τροφίμων πρέπει να πολλαπλαστούν με γόνιμες νέες επιχειρηματικές ιδέες, προκειμένου ο ευρύτερος αγροδιατροφικός κλάδος να τοποθετηθεί πιο δυναμικά στο διεθνή ανταγωνισμό. Δεν θα πρέπει να αγνοείται επίσης η δυναμική, σημαντική συμβολή των υλικών/τεχνολογιών συσκευασίας στην ενίσχυση της ποιότητας και της τυποποίησης των διατροφικών προϊόντων. Αλλωστε, η διεθνής αγορά ζητά συνεχώς καινούργια προϊόντα, καινούργιες προτάσεις σε συσκευασία που να είναι θελκτική προς τον καταναλωτή και κυρίως να διασφαλίζει την ποιότητα.

Στον τομέα της ενέργειας, τόσο της παραγωγής όσο και

της εξοικονόμησης, οι εξελίξεις έχουν καθοριστική σημασία για το σύνολο της ελληνικής οικονομίας, καθώς η ενέργεια υπεισέρχεται σε όλα τα παραγωγικά συστήματα, αλλά και στην καθημερινότητα των ελληνικών νοικοκυριών. Υπό την προϋπόθεση της αποτελεσματικής λειτουργίας της ενεργειακής αγοράς, οι ΑΠΕ μπορούν να επιτελέσουν ένα στρατηγικό ρόλο στην κατεύθυνση του ανασχεδιασμού του ενεργειακού μας συστήματος με πολλαπλά οικονομικά, περιβαλλοντικά και αναπτυξιακά οφέλη. Η ανάπτυξη εγχώριας κατασκευαστικής βιομηχανίας εξοπλισμού ΑΠΕ και δικτύων, αποτελεί απολύτως εφικτή προοπτική, με δεδομένη τη διεύρυνση της εγχώριας αγοράς, τις δυνατότητες εξωστρέφειας του κλάδου, αλλά και την ανάγκη ανανέωσης των υποδομών. Αλλά και στην εξοικονόμηση ενέργειας, υπάρχει ένα τεράστιο δυναμικό, με πολλαπλά οφέλη για την οικονομία. Σημαντική μπορεί να θεωρηθεί η οργάνωση εταιρειών παροχής ενεργειακών υπηρεσιών (ESCOs), που αναλαμβάνουν τον ορθό σχεδιασμό των απαιτούμενων έργων και την ανάληψη του τεχνολογικού και οικονομικού ρίσκου που τα συνοδεύει. Τέλος, επισημαίνονται οι προοπτικές και η ανάγκη στήριξης κλάδων που ήδη δραστηριοποιούνται με επιτυχία στην κατασκευή εξοπλισμού ΑΠΕ, με πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα τον κλάδο των ηλιακών συλλεκτών που εμφανίζει και ιδιαίτερα έντονη εξαγωγική δραστηριότητα.

Στον τομέα της περιβαλλοντικής βιομηχανίας, που περιλαμβάνει επιχειρήσεις μελετών και κατασκευών έργων αντιρρύπανσης, επιχειρήσεις διαχείρισης αποβλήτων (συλλογή, ανακύκλωση, επεξεργασία) και επιχειρήσεις παροχής περιβαλλοντικών υπηρεσιών σε βιομηχανίες, διαγράφονται επίσης θετικές προοπτικές σε τομείς όπως:

- Η ανακύκλωση, όπου διαμορφώνεται ένα ιδιαίτερα ελκυστικό πλαίσιο επενδύσεων άμεσης και υψηλής απόδοσης.
- Η προσαρμογή και μετατροπή των παραγωγικών διαδικασιών, προκειμένου να μειωθεί η κατανάλωση ενέργειας και να αξιοποιηθούν εναλλακτικές μορφές ενέργειας (πχ. βιομάζα).
- Η συντήρηση υποδομών, καθώς και ο εκσυγχρονισμός της λειτουργίας υφιστάμενων εγκαταστάσεων (πχ. βιολογικός καθαρισμός).
- Η διαχείριση των υδάτων, με βασικές αρχές την εξοικονόμηση και ανακύκλωση, καθώς και την εφαρμογή των νέων ευρωπαϊκών οδηγιών. ▶▶

- ▶ Η αναδυόμενη αγορά των υπηρεσιών και υλικών «πράσινης δόμησης».
- ▶ Η παροχή υπηρεσιών «πράσινης επιχειρηματικότητας» (green accounting, πιστοποιημένα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, ευρωπαϊκά οικολογικά σήματα κ.ά.).

Στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας, υπάρχουν σημαντικά περιθώρια διεύρυνσης και εξειδίκευσης της παραγωγής με τη χρήση νέων πρώτων υλών όπως τα σταθερά και τα εύκαμπτα υποστρώματα, τα πλαστικά νήματα, οι οργανικές διατάξεις, τα νανοδομικά ανόργανα και τα οργανικά υλικά. Η αξιοποίησή τους θα επέτρεπε την είσοδο της ελληνικής κλωστοϋφαντουργίας σε αλυσίδες αξίας, εντός και εκτός συνόρων, το τελικό παραγόμενο προϊόν των οποίων είναι υψηλής προστιθέμενης αξίας και άρα οικονομικής απόδοσης. Παραδοσιακό κλωστοϋφαντουργικό προϊόν υψηλής προστιθέμενης αξίας, είναι και το μετάξι, το οποίο θα μπορούσε να προωθηθεί εμπορικά, αξιοποιώντας στοιχεία της παραδοσιακής τεχνικής που υπεισέρχονται στην παραγωγική διαδικασία του.

Ο τομέας της ένδυσης έχει περιθώρια κυρίως στην κατεύθυνση δημιουργίας ελληνικού brand name μέσω συνεργασιών με άλλες εξίσου ή λιγότερο αναγνωρίσιμες φέρμες εντός και εκτός συνόρων. Από τέτοιες συνεργασίες μπορούν να προκύψουν εμπορικά ονόματα τα οποία θα ενσωματώνουν τη φήμη και την αξιοπιστία των επιχειρήσεων που τα στηρίζουν, αλλά και συνέργειες σε επίπεδο δικτύων πωλήσεων, παροχή after sales υπηρεσιών και άλλα. Συγκεκριμένα, εξειδικευμένα τμήματα της αγοράς ενδυμάτων, με δυνατότητες σημαντικής άνθησης στο άμεσο μέλλον παγκοσμίως συνιστούν το παιδικό ένδυμα, όπου ήδη ελληνικά προϊόντα είναι τουλάχιστον εφάμιλλα διεθνώς αναγνωρίσιμων αντίστοιχων προϊόντων, και η βιομηχανία ενδυμάτων εργασίας, όπου διαμορφώνονται ήδη νέες επιχειρηματικές στρατηγικές (πχ. leasing επαγγελματικών ρούχων).

Σημαντικές ευκαιρίες ανάπτυξης της εξωστρέφειας, που μπορούν να λειτουργήσουν αντισταθμιστικά στη συρρικνούμενη εγχώρια ζήτηση, υπάρχουν και για τον κατασκευαστικό κλάδο και την ευρύτερη αλυσίδα των δομικών προϊόντων. Ο κλάδος μπορεί να υποστηρίξει κατ' αρχήν οριζόντια τους εξωστρεφείς κλάδους της οικονομίας (τουρισμός, ναυτιλία, εξοικονόμηση ενέργειας, περιβαλλοντικά έργα, αγροτική/κτηνοτροφική παραγωγή) στηρίζοντας τα έργα υποδομής που πλαισιώνουν τη λειτουργία τους. Ταυτόχρονα όμως η συσσωρευμένη εμπειρία από τα μεγάλα έργα των προηγούμενων ετών μπορεί να λειτουργήσει ως πλεονέκτημα για ευρύτερα γειτονικές χώρες. Αλλά και καινοτόμα δομικά προϊόντα που σχετίζονται κυρίως με την εξοικονόμηση ενέργειας (πχ. ψυ-

χρές βαφές, νέα προϊόντα από προφίλ αλουμινίου) φαίνεται να συγκροτούν ένα πεδίο όπου θα ενισχυθεί η εγχώρια αλλά κυρίως η εξωτερική ζήτηση.

Στον τομέα της υγείας, τα πλεονεκτήματα σχετίζονται με το σημαντικό γνωστικό κεφάλαιο που κατέχει το ανθρώπινο δυναμικό του. Τομείς όπως η βιομηχανική παραγωγή φυσικών ιατρικών/καλλυντικών προϊόντων, ο ιατρικός τουρισμός, αλλά και η δημιουργία περισσότερων πιστοποιημένων εργαστηρίων, τα οποία να έχουν την εξοπλιστική επάρκεια και το απαιτούμενο επιστημονικό δυναμικό, ώστε να μπορούν να προσφέρουν προκλινικές έρευνες, αλλά και κλινικές μελέτες στην παγκόσμια φαρμακευτική βιομηχανία, έχουν καλές δυνατότητες ανάπτυξης.

Τέλος, στον τομέα των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών -παρά την πίεση από χώρες χαμηλού κόστους εργασίας, αλλά όχι απαραίτητα χαμηλής ποιότητας-, τα περιθώρια είναι επίσης μεγάλα. Η απλή εμπορία εξοπλισμού γίνεται εντελώς περιφερειακή δραστηριότητα, αφήνοντας πεδίο για την ανάπτυξη των υπηρεσιών που πρόκειται να κυριαρχήσουν στη διεθνή ζήτηση της επόμενης δεκαετίας. Οι τεχνολογίες cloud computing, οι εφαρμογές για κινητά τηλέφωνα και tablets, οι εφαρμογές e-commerce, η ανάπτυξη έξυπνων δικτύων και εφαρμογών στην ενέργεια, στην υγεία, στις μεταφορές, τις εφαρμογές κοινωνικής δικτύωσης, το telemonitoring, καθώς και η ανάπτυξη πολυμεσικού περιεχόμενου είναι ορισμένες μόνο από τις αγορές που εκτιμάται ότι θα διευρυνθούν σημαντικά στα επόμενα χρόνια, σε παγκόσμιο επίπεδο, και στην μεγέθυνση των οποίων μπορεί να συμμετάσχει η ελληνική επιχειρηματικότητα.

Συνεπώς, ο νέος κύκλος ανάπτυξης για την ελληνική οικονομία θα προέλθει μέσα από τη δημιουργική καταστροφή αναποτελεσματικών δομών και μηχανισμών του επιχειρηματικού/παραγωγικού συστήματος και τη σταδιακή αλλαγή της επιχειρηματικής κουλτούρας του αβασάνιστου δρόμου της επιτυχίας. Αλλωστε, η παραγωγική δομή μιας χώρας δεν παράγει μόνο προϊόντα, αλλά αναδεικνύει μοντέλα επιχειρηματικών συμπεριφορών, τεχνογνωσίας, ακόμη και ηθικής. Ευκαιρίες υπάρχουν, πάντοτε υπήρχαν, όμως το σύστημά μας ήταν εγγενώς εσωστρεφές και ποιοτικά στενό. Η έντονη αστάθεια και η τρέχουσα περίοδος της κρίσης σε πολλές αγορές έχει δημιουργήσει νέες δυνατότητες εκμετάλλευσης των ευκαιριών. Σε αυτές τις κατευθύνσεις πρέπει να κινηθούμε σήμερα, με μεγαλύτερη όμως προσπάθεια από όλους, ώστε σταδιακά να συγκροτήσουμε ένα νέο παραγωγικό σύστημα που να αφομοιώνει ταχύτερα τις παγκόσμιες εξελίξεις και να συνεισφέρει σε αυτές, με προτεραιότητα στους τομείς όπου πράγματι μπορούμε να στοιχειοθετήσουμε πλεονεκτήματα. □